

Kandidaturo za predsednika IZS sem sprejel na osnovi povabila več uglednih strokovnjakov, pooblaščenih inženirjev in nagrajencev IZS ter s podporo matične sekcije gradbenih inženirjev, katere član sem in ki zastopa veliko večino članstva v IZS. Povabilo in podpora matične sekcije predstavljata zame veliko čast in priznanje za dosedanje delo, hkrati pa sta bila razlog za resen razmislek o tem, ali kandidaturo sprejeti. Odločil sem se jo sprejeti, saj se v svoji dosedanji praksi velikih izzivov nisem nikoli izogibal ali bal, hkrati pa me žene velika motiviranost za neprestan razvoj, stalne izboljšave, kakovost in odličnost.

UVODNE UGOTOVITVE

IZS je urejena organizacija s članarino kot stabilnim virom financiranja. Za to financiranje obstaja zakonska podlaga. Inženirji brez članstva ne morejo opravljati svojega poklica in prevzemati zakonskih odgovornosti.

Inženirji, ki delujejo pri graditvi, se vse od leta 2009 soočajo s hudo krizo dejavnosti, padanjem standarda, strokovnosti, konkurenčnosti ... Inženir kot poklic je v zadnjih letih med najmanj cenjenimi poklici v državi, kar še posebej velja za geodete ter gradbene in druge inženirje, ki delujejo v procesu graditve. Družboslovne vede in njihovi predstavniki so v družbi prevladali nad tehničnimi poklici, kar je verjetno tudi posledica izobraževalnega sistema v obdobju po osamosvojitvi (večji vpis na družboslovne vede in zmanjšan na naravoslovne). Arhitekti so se tem trendom znali prilagoditi in približati svojo dejavnost družboslovnemu razmišljanju. Zaradi tega so v družbi bolj prepoznavni in slišani. Inženirji, člani IZS, čeprav pomemben del družbe, pa smo kot odločevalci potisnjeni na njeno obrobje. Žal se družba tega ne zaveda, saj dejansko njeno produktivnost in blaginjo večinoma zagotavlja tehnični sektor.

Kot posledica tega je vpis na fakultete tehničnih smeri vse slabši, mladi več ne vidijo perspektive v tem poklicu, zato je treba to miselnost spremeniti.

IZS v zadnjih kriznih letih te usode ni delila s svojim članstvom. V tem času je zbornica, z zagotovljenim stabilnim financiranjem, zgradila dobro institucionalno ureditev in organiziranost, ki pa je od članstva žal odtujena, kar še posebej velja za funkcijo predsednika IZS.

IZS v preteklem kriznem obdobju ni bila sposobna postati glas več kot 6500 inženirjev, ki jim je neurejeni trg delovanja in organiziranosti bistveno znižal standard, tako da ni primerljiv z razvitimi evropskimi državami. Danes je inženir v povprečju slabše plačan, kot so poklici, ki zahtevajo nižjo raven izobrazbe oziroma usposobljenosti ter ne prevzemajo primerljive odgovornosti.

Zbornica se je v preteklosti ukvarjala s področji, ki so v domeni poslovanja podjetij, nad katerimi pa nima pristojnosti. Ne more npr. posegati na področje poslovanja gospodarskih družb, saj jih vodijo tudi nečlani, nad katerimi, kot že rečeno, IZS nima pristojnosti. Zaradi tega tudi ni bilo pričakovanih rezultatov in se stanje v inženirski panogi ni izboljšalo. S statusom pooblaščenega inženirja se je ukvarjala bistveno manj, zaradi česar je poklic pod pritiskom liberalizacije trga dela in prekarnosti.

Zbornica se je (glede na starostno strukturo funkcionarjev) postarala, kar ugotavljajo tudi člani sami. Bistvenih sprememb in posodobitev ni bilo, čeprav bi bilo to ravno zaradi zelo stabilnega, z zakonskim statusom pridobljenega financiranja možno.

Statut zbornice je zastarel in nujno potreben prenove. Takšen, kot je sedaj, dopušča različna tolmačenja. Navsezadnje je nazoren primer razpis zadnjih volitev za predsednika zbornice, saj so bile razpisane v času, ko je članstvo najmanj aktivno. Tudi postopek sam je IZS razlagala različno, zaradi česar ga je bilo treba ponoviti oziroma podaljšati, kar meče slabo luč na delovanje zbornice tako pri njenih članih kot v družbi. Način volitev, kot ga ima IZS je edinstven v Sloveniji, ko gre za stanovske zbornice.

Medtem se stanje na področju razvoja panog, ki jih pokriva inženirska zbornica, drugod po svetu silovito razvija. Danes sodobni objekti niso več samo gradnje, vse bolj postajo tehnološki objekti, naprave, kjer posameznih strok ne moremo več ločevati, ampak morajo takšne tehnološke objekte soustvarjati. Začne se pri geoinformatiki, poznavanju interakcije s terenom gradnje, sodobnim oblikovanjem, napravami, trajnostnimi vidiki, tehnologijami delovanja, pogoji razgradnje, energijske učinkovitosti, informatike, sodobnih prometnih sistemov ... Vse to so področja, ki se jih ne da več "predalčkati" kot v preteklosti. "Obdelovanje lastnih vrtičkov" je preteklost, saj vodi v nekonkurenčnost in zaostalost. Delovati moramo v takšni smeri, da bo IZS tisti koherentni prostor, ki bo zagotavljal povezovanje različnih specialističnih inženirskih znanj.

Z BIM-om (informacijskim modeliranjem objektov) prihaja nov enotni prostor, pravzaprav lahko govorimo o generacijskih spremembah in digitalizaciji celotne družbe.

Žal so razmere na trgu inženirskih storitev v Sloveniji takšne, da ne dovoljujejo vlaganj v razvoj, ampak iskanje vrzeli za doseganje konkurenčnosti oziroma cenovno tekmo za doseganje najnižje cene. Delovati je treba tako, da bo IZS prepoznala aktualne razmere v stroki in izzive ter nanje ustrezno reagirala.

Slovenska stroka je v letih 1995-2010 dosegla zavidljiv razvoj in dvig nivoja stroke (kar je tudi posledica zbornične organiziranosti in večjih investicij), ki pa ga je v zadnjih 6 letih dodobra zapravila. Raven inženirske stroke v Sloveniji pada.

ANALIZA REALIZACIJE PREDHODNEGA PROGRAMA

V preteklem mandatnem obdobju vodenja zbornice (2012-2016) je bilo s programom (vir: program predsednika - volitve 2012) predvideno, da se realizira naslednje cilje:

1. uredi lastne vrste,
2. dvigne cene inženirskih storitev,
3. spodbudi trajnostno gradnjo,
4. posreduje ponudbe za delo inženirjev v tujini,
5. izboljša komunikacijo z vsemi deležniki,
6. zniža članarino za 10-20%,
7. pospeši javno naročanje zelenih gradenj,
8. ohrani obstoječo zbornično ureditev,
9. poceni naročila javnih gradenj in
10. podpira zaposlitev mladih inženirjev.

Ugotovimo lahko, da v preteklem mandatu IZS s svojim delovanjem večino zastavljenih ciljev ni dosegla.

Kljub vsemu pa lahko omenimo nekatere pomembne dosežke, kot so:

- aktivno sodelovanje IZS z GZS pri sprejetju Smernic za naročanje inženirskih storitev,
- izboljšanje e-komunikacije s članstvom,
- izboljšanje kakovosti in povečanje števila izobraževanj,
- IZS in še posebej njen predsednik sta zelo aktivna in uspešna v mednarodnih inženirskih združenjih.

Kot nerealizirane zastavljene cilje lahko štejemo:

- ni bila izvedena pomladitev organov zbornice,
- nadaljnje padanje cen inženirskih storitev in poslabšanje statusa inženirjev v Sloveniji,
- nejasno zeleno javno naročanje,
- neuspešen projekt – poceni naročila javnih gradenj,
- zaposlovanje mladih inženirjev,
- nerealizirano znižanje članarine,
- posredovanje ponudb za delo inženirjev v tujini! (Kako je s priložnostmi za delo doma?),
- neuspešna reorganizacija in posodobitev zbornične ureditve.

ANALIZA ANKETE

V sklopu priprave na pisanje programa dela sem izvedel tudi anketo* med delom članstva in vodstvenih struktur zbornice – članov skupščine. Iz rezultata ankete sem potegnil naslednje ugotovitve, ki temeljijo na večinoma skupnem stališču anketirancev:

- S statusom pooblaščenega inženirja v slovenski družbi niso zadovoljni.
- Inženirska zbornica je vplivna organizacija, ki bi morala imeti večji vpliv na status pooblaščenih inženirjev v družbi in na zakonodajo, kot jo ima danes in jo je imela v preteklosti.
- Inženirska zbornica je odtujena od svojega članstva.
- Članstvo pogreša aktivnejše zastopanje interesov IZS in njenega članstva v javnosti (medijih) in pri zakonodajalcih.
- Člani pogrešajo aktivnejše in redne stike s članstvom in okoljem, v katerem pooblašчени inženirji delujejo.
- Inženirska zbornica za svoje člane v času krize v gradbeništvu ni storila dovolj za izboljšanje stanja pooblaščenih inženirjev v družbi.
- Število mandatov predsednika zbornice bi moralo biti omejeno.
- Čeprav ima zbornica več kot 6500 članov, nima ustrezne veljave in vpliva v družbi - predvsem v primerjavi z drugimi zbornicami (ZAPS, Zdravniško zbornico, Odvetniško zbornico ...).

V sklopu ankete so bili večkrat poudarjeni tudi naslednji predlogi in mnenja:

- Člani inženirske zbornice v svoji praksi ne bi smeli delovati v smislu poslabševanja pogojev za delovanje pooblaščenih inženirjev na trgu.
- Anketiranci pričakujejo ostrejšo sankcioniranje kršiteljev pravil in aktov IZS.
- Večja decentralizacija delovanja IZS in večja motiviranost članstva za vključitev v organe IZS.
- Preučiti primernost članstva tistih, ki jim zaradi zagotovljenega statusa in eksistence delovanje kot pooblaščenim inženirjem na trgu pomeni le dopolnilno dejavnost, kar po prepričanju anketirancev spodbuja dumping cene inženirskih storitev.
- Anketiranci so tudi mnenja, da se določeni funkcionarji raznih delovnih teles zbornice vedejo v nasprotju z načeli, za katera se borijo, kar je slab zgled za vse druge inženirje.

*ankete in mnenja so arhivirana pri avtorju programa

SPREMEMBE

V naslednjem mandatnem obdobju bi si prizadeval za spremembe in izboljšanje delovanja na naslednjih področjih:

Status pooblaščenih inženirjev in odnos članstva do IZS

- Pooblaščen inženir mora postati ugleden predstavnik sodobne in konkurenčne družbe, z ustreznim statusom, ki je primeren izobrazbi in prevzeti odgovornosti.
- Spremeniti je treba mnenje članstva in vzbuditi prepričanje, da lahko aktivno vpliva na delo zbornice.
- IZS mora moč, ki jo s svojim številnim članstvom ima, izkoristiti za izboljšanje statusa inženirjev v družbi.
- Dvig kompetentnosti pooblaščenih inženirjev.
- Dvig vrednotenja realno doseženega inženirskega dela na trgu dela.
- Povečati število članov v zbornicah z vključitvijo drugih inženirskih strok (področje tehnologije prometa, informatika, okoljevarstveno, sanitarno inženirstvo, zdravje in varstvo pri delu, požarno inženirstvo ...).

Spremembe podobe in organiziranosti IZS

- Zmanjšati je treba odtujenost vodstva zbornice od članov, med katerimi prevladuje mnenje, da za obvezno članarino ne dobijo dovolj.
- Sedanji način kadrovanja, statutarna ureditev in izvedba volitev ustvarjajo pri članstvu podobo, da IZS sestavljajo dolgoletne strukture, v katere se le stežka uvrstijo novi kadri.
- Posodobiti je treba statut IZS.
- Decentralizirati je treba zbornične strukture in članstvo, regijskim strukturam dati večji poudarek.

Komunikacija in povezovanje

- Izboljšati je treba povezave med posameznimi matičnimi sekcijami.
- Izboljšati je treba odnose in sodelovanje z Zaps-om na enakopravnih osnovah. Prihajajoče sodobne platforme nas povezujejo in ne razdvajajo. Idealno priložnost predstavlja skupna strategija uvajanja Informacijskega modeliranja objektov – BIM-a, ki ne samo da povezuje vse stroke znotraj IZS, ampak tudi z delom arhitektov.
- IZS mora bolje sodelovati z GZS kot reprezentativno zbornico, predvsem na področju, kjer lahko skupaj z GZS izboljša razmere za delovanje gospodarskih družb, v katerih pooblaščen inženirji delujejo. Prav tako mora IZS sodelovati tudi z drugimi področnimi zbornicami, kot so Zbornica za gradbeništvo Slovenije in druge zbornice.

- Povezovanje članov in neposredna obveščanja članstva na sodobnih informacijskih osnovah (strokovna družabna omrežja, spletni forumi ...).
- Izboljšati je treba komunikacijo IZS z izobraževalnimi ustanovami.
- Uvedel bi posvetovalni kolegij predsednika zbornice.
- Izboljšati je treba komunikacijo s pristojnimi inšpekcijskimi organi.

Kakovost

- Zagotoviti je treba dvig kakovosti inženirskega procesa. Le malo inženirskih struktur ima pridobljene certifikate kakovosti ISO. IZS lahko s konkretnim delovanjem vzpodbudi dvig kakovosti in podpira procese, povezane z zagotavljanjem kakovosti.
- Zagotavljati je treba strokovno pomoč in izobraževanje pri uvajanju standardov kakovosti.
- Revizije in recenzije je treba uvesti v inženirsko prakso kot sestavni del kakovosti.
- V segment dviga kakovosti spada tudi podpora pri uvedbi:
 - a. standardiziranih popisov,
 - b. BIM-a,
 - c. tehničnih specifikacij in druge gradbene regulative,
 - d. posodabljanja programa strokovnih izpitov,
 - e. specialističnih izpitov in baz specialistov za posamezna področja in pri
 - f. organizaciji strokovnih natečajev.

Informacijska podpora

Izboljšati je treba informacijsko podporo članstvu s formiranjem uporabnih in vzdrževanih podatkovnih baz. Prizadevati si je treba za vzpostavitev in stalno urejenost baz članstva, kompetenc, referenc, specializacij, zakonodaje, tehnične regulative, standardizacije ...

Omejitev mandatov in pomladitev članstva v delovnih telesih

- Omejiti bo treba dolžino mandata opravljanja posamezne funkcije s poudarkom na funkciji predsednika.
- Pomladiti bo treba članstvo v delovnih telesih zbornice in hkrati povečati motivacijo pri članstvu za vključitev v organe zbornice.

Kompetence in možnosti zaposlitve

- Sistematično in statistično bo treba spremljati stanje na trgu dela pooblaščenih inženirjev.
- Organizirati bo treba borzo kadrov, pooblaščenih in mladih inženirjev, kjer bi lahko zagotavljali pooblaščenim in drugim inženirjem dostop do dobrih zaposlitev in dela na najboljših projektih.
- Voditi in kontrolirati bo treba reference kadrov, ki jih je treba prilagati na javnih razpisih, saj neuki javni naročniki tega področja ne znajo ustrezno definirati in vrednotiti.

Zakonodaja in druga regulativa

Zbornica se bo aktivno vključevala v pripravo inženirske zakonodaje kot pobudnik in pripravilec, ne kot do sedaj, ko je le pregledovalec osnutkov in dajalec pripomb, ki se praviloma ne upoštevajo.

Urediti bo treba področje izdelave elaboratov, študij in strokovnih podlag. Področja katastrskih elaboratov (v projektni dokumentaciji), elaboratov zdravja in varstva pri delu, ocene vplivov na okolje, razne strokovne podlage in študije lahko danes izdeluje praktično vsak. Tudi to je del inženirskega dela, ki bi ga morali opravljati kompetentni in evidentirani pooblašчени inženirji. Ob tem pa je treba poudariti, da del inženirjev, ki izdelujejo področne elaborate, ni vključen v IZS, kar bo treba spremeniti.

Postopke pri umeščanju objektov v prostor, izdajo gradbenih in obratovalnih dovoljenj, lahko vodijo kadri, ki niso inženirske stroke. Pri vodenju postopkov za izdajo gradbenih in uporabnih dovoljenj sodelujejo tudi neinženirski kadri. Prizadeval si bom za to, da se ta praksa in regulativa spremenita. Te postopke bi morali voditi ustrezni pooblašчени inženirji in arhitekti, ki se na vsebino spoznajo.

IZS bo aktivno ukrepala v primerih poseganja drugih strok na področja v domeni IZS. Ministrstva vse prepogosto z raznimi uredbami in pravilniki posegajo na področje delovanja pooblaščenih inženirjev, ki pri pripravi teh aktov sploh ne sodelujejo.

V inženirski praksi je, kljub mantram o poenostavitvi in debirokratizaciji postopkov, vedno težje voditi dialog in pridobivati potrebna soglasja k projektni dokumentaciji. Pooblašчени inženirji morajo voditi dialog z odločevalci, ki so uradniki in nimajo možnosti inženirske presoje in pristopov. Področja, ki jih pokriva Ministrstvo za okolje in prostor pri tem izstopajo. Na tem področju bo IZS vodila aktiven dialog s pristojnimi ministrstvi in drugimi organi. Omogočili bomo, da bo lahko članstvo o primerih slabih praks obveščalo IZS, ki bo na osnovi tega lahko primerno ukrepala.

Sistem SIST je danes plačljiv, kar je za inženirje v vsakdanji praksi, velik strošek. Informacijski pooblaščenec je izdal odločbo, s katero bi morali biti standardi za inženirje dostopni brezplačno. SIST se je na odločbo pritožil. Zavzemal se bom, da bodo brezplačno dostopni vsi standardi in druga aktualna regulativa.

Javno naročanje

Aktivno se bo treba vključevati v javna naročila (kot ZAPS pri natečajih), predvsem tista, ki so strokovno zahtevna, za kar pa bi morala IZS pridobiti zakonska pooblastila. Vse prevečkrat pripravljajo zahtevne strokovne razpise tehnično neuki javni naročniki.

IZS mora sodelovati kot strokovno posvetovalno telo javnih naročnikov in Državne revizijske komisije v postopku naročanja inženirskih storitev na področju pristojnosti zbornice.

Nelojalna konkurenca

Skupaj s pristojnimi zbornicami bo treba reševati primere nelojalne konkurence, ki jih predstavlja delovanje pooblaščenih inženirjev v strukturah z zagotovljenim javnim financiranjem (univerze, javna podjetja, državni organi, upokojenci ...), kakor to občutijo člani zbornice, ki delujejo izključno na prostem trgu. Razmisliti o možnosti ponovne vzpostavitve sistema z dvema žigoma (posameznik – pravna oseba).

Zapostavljena področja

Nadzor nad izvajanjem del, še bolj pa proces same gradnje in kadrov, povezanih s tem, je zapostavljeni del dejavnosti zbornice. Izvajalska in inženiring podjetja, še veliko manj kot projektantska, ne vidijo smisla v delovanju zbornice, pravzaprav so od nje še bolj odtujena. IZS mora nujno postati platforma za dvig strokovnosti in kompetenc tudi tem kadrom. Znanje poznavanja in izvajanja in sodobnih tehnologij se v Sloveniji zmanjšuje še bistveno bolj od znanja projektiranja.

Druge storitve zbornice

V okviru storitev zbornice bi deloval na področju povečanja obsega storitev, tako da bi zbornica svojim članom ponudila še naslednje storitve in pomoč:

- Specialistično pravno pomoč
- Urejanje zavarovanja projektantske odgovornosti. Možnost dogovarjanja tudi za skupinska zavarovanja in s tem doseganja boljše cene za svoje člane. Današnja zavarovanja so bolj ali manj sama sebi namen in strošek za članstvo. Zbornica mora z zavarovalnicami, ki ponujajo ta zavarovanja na trgu, voditi strokovni dialog za definiranje škod in jasne definicije, kaj police pokrivajo. Nejasna je danes definicija "mehkih škod", ki jih zavarovalnice ne pokrivajo. Zbornica mora skupaj z

zavarovalnicami spremljati in voditi statistiko zavarovanj projektantskih odgovornosti.

- Naročnikom inženirskih storitev bi bilo treba ponuditi strokovno pomoč in svetovanje, ki ne posegata na področja delovanja njenih članov, predvsem iz naslova postopkov, definicije pojmov, terminologije ...
- Člani morajo imeti možnost povezovanja za združevanje kompetenc in referenc za pripravo projektnih skupin za večje projekte s poudarkom na tujih trgih.
- Poskrbeti je treba za redne, ažurne preglede celotne zakonodaje za posamezne sekcije in s tem povezano svetovanje.

Stiki z mediji

IZS se mora aktivno odzivati na tiste dogodke s področja inženirstva, ki so bili obravnavani v medijih. V preteklosti je bilo namreč kar nekaj odmevnih dogodkov, do katerih se IZS ni opredelila: odpadanje protipožarnega ometa v predoru Šentvid, vodovod Onkološkega inštituta, porušitev solarnega nadstreška v Adria Mobilu ... IZS mora poskrbeti za strokovno obravnavo takih dogodkov, ker se s tem gradi javna podoba zaupanja v IZS.

Prav tako bo treba v medijih aktivno zastopati interese članov IZS in braniti njihov strokovni ugled. Z medijskimi kampanjami (npr. AC program) je bila tudi inženirski stroki povzročena velika škoda.

CILJI DELOVANJA

Kot kandidat za predsednika IZS bi za delovanje zbornice v naslednjem mandatnem obdobju izpostavil naslednje cilje in prioritete:

- uvedbo stalne letne ankete zadovoljstva članov z delom organov zbornic,
- uvedbo metode merljivih ciljev in stalnih izboljšav delovanja zbornice,
- izvajanje preventivnih korektivnih ukrepov delovanja zbornice,
- spremembe oziroma posodobitve aktov zbornice,
- uvedbo oz. izboljšanje neposredne komunikacije vodstva zbornice s članstvom,
- izboljšanje sodelovanja zbornice z drugimi sorodnimi zbornicami in iskanje možnosti za povezovanje,
- izboljšanje stikov in sodelovanja zbornice s podjetji, ki zaposlujejo pooblašcene inženirje,
- izboljšanje stikov z mediji,
- razširitev delovanje zbornice tudi z vključevanjem mladih inženirjev, ki še nimajo statusa pooblaščenih inženirjev,
- izboljšanje informacijskega sistema zbornice s podatki o kompetentnosti članov zbornice – profili članstva,
- izpostavljanje primerov nelojalnega konkurenčnega delovanja članov zbornice, posodobitev (ali prevzem kodeksa ECEC v celoti) in nadzor nad izvajanjem etičnega kodeksa IZS,
- prilagajanje programov strokovnih izpitov potrebam na trgu in novim znanjem,
- aktivno sodelovanje z univerzami, fakultetami, visokimi strokovnimi šolami in tistimi srednjimi šolami, ki izobražujejo profile za bodoče pooblašcene inženirje,
- vzpostavitev sistema za spremljanje slabih in dobrih praks pri vsakdanjem inženirskem delu s poudarkom na težavah in problemih, povezanih z upravnimi postopki, soglasjedajalci ...
- vlaganje v sodobne informacijske rešitve (BIM, Cloudi, portali...), slediti trendom digitalizacije družbe
- zagotavljanje enakopravnosti področij, ki jih pokriva IZS
- težišče dela prenesti na delovanje matičnih sekcij
- motiviranje članstva za vključitev v delo in organe IZS
- boriti se proti trendom popolne deregulacije našega poklica

ZAKLJUČEK

IZS je ugledna stanovska zbornica s tradicijo, ki mora delovati v korist članstva in svojega, z zakonom določenega poslanstva v družbi. Skrbeti mora za dvig strokovnosti in etičnega delovanja svojih članov v slovenski družbi, kajti člani zbornice s svojim delovanjem zagotavljajo ugled stroke v družbi ter ustrezno tehnično varnost in dovršenost, za kar so tako oni sami kot zbornica tudi odgovorni. Za doseganje tega poslanstva in odgovornosti pa se mora zbornica s predsednikom na čelu zavzemati tudi za ustrezen in primeren status svojih članov ter možnosti in razmer za delovanje. Če bom za predsednika Inženirske zbornice Slovenije izvoljen, se bom za status zbornice in njenih članov zavzemal in boril z vsem svojim znanjem in sposobnostmi tako doma kot v tujini.

V Mariboru, 8. 11. 2016

Samo Peter Medved l.r.